

1961-01-01

เลือดเนื้อเชื้อไข

ท.กล้วยไม้ น. อชญา

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/cujss>

 Part of the [Social and Behavioral Sciences Commons](#)

Recommended Citation

น. อชญา, ท.กล้วยไม้ (1961) "เลือดเนื้อเชื้อไข," *Journal of Social Sciences*: Vol. 1: Iss. 1, Article 12.
Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/cujss/vol1/iss1/12>

This Article is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Social Sciences by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

Chulalongkorn Journal Online

Office of Academic Resources

Chulalongkorn University

Article Information:

To cite this document: ท.กล้วยไม้ ณ อยุธา. (1961). เลือดเนื้อเชื้อไข.
Faculty of Political Science (JSS), 1(1), 102-134.

Date received:

Date revised:

Date accepted:

License and Terms:

This is an Open Access article under the terms of the Creative Commons Attribution License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>). Please note that the reuse, redistribution and reproduction in particular requires that the authors and source are credited.

เลือดเนื้อเชื้อไข

โดย ท. กล้วยไม้ ณ อรุณยา

ท่านบรรณาธิการ วารสาร ฉบับนี้ ได้มีจดหมาย แจ้งให้ผู้เขียนทราบว่า ขอให้ผู้เขียนรายงานข่าวความเคลื่อนไหวของนิสิตเก่ารัฐศาสตร์ให้เพื่อนฝูงทั้งหลายได้ทราบด้วยกัน ความคิดนี้ นับว่าเป็นที่น่าสรรเสริญมาก เพราะเพื่อนรัฐศาสตร์ที่ผ่านสถาบันการศึกษาอันศักดิ์สิทธิ์แห่งนี้ออกไปแล้ว ก็ไปประกอบอาชีพต่างๆ กัน จนอาจกล่าวได้ว่าน่าพิศวง ที่เป็นไปได้ถึงกระนั้น ยากที่มิตรสหายทั้งหลายจะติดตามข่าวคราวได้ ดังนั้น ผู้เขียนจึงยินดีที่จะรับใช้ท่านบรรณาธิการในเรื่องนี้โดยเต็มกำลัง แต่เนื่องจากความกว้างใหญ่

ไพศาลของ อาชีพที่พวกเรา ย้าย แยก กันไป ทำมาหากิน ดังกล่าว มาแล้วผู้เขียนจึงต้องเรียนขอความกรุณานิสิตเก่ารัฐศาสตร์ทุกท่านได้โปรดแจ้งเบาะแสว่า ในสำนักงานของท่านมีพวกเราเป็นใครอยู่บ้าง มีความจำเริญก้าวหน้าเป็นอย่างไร หรือไปตกอับชั้นราอยู่ที่ใด จักได้ไปเบ้าร้องเพื่อนฝูงให้ช่วยเหลือ กัน ตามแต่ จะทำได้ หรืออย่างน้อยก็จักได้แม่เมตตาไปให้ว่า ขอสัตว์ทั้งหลายจงอยู่เป็นสุข เป็นสุขเถิด อย่าได้เบียดเบียนซึ่งกันและกันเลย

ในบรรดาเลือดเนื้อเชื้อไขรัฐศาสตร์รุ่นพ่อแล้ว รุ่นน้องๆ อาจไม่ทราบว่าท่านเหล่านั้นมีเลือดเข้มข้นเพียงใด ผู้เขียนเองนับว่าโชคดีที่มีผู้บังคับบัญชา เป็นรัฐศาสตร์รุ่นพ่ออยู่หลายคน จึงได้เห็นว่าคุณมีน้ำใจรักหมู่รักคณะกันอย่างไร ท่านพยายามช่วยเหลือกันทุกทางโดยไม่ให้เสียความยุติธรรม จนมีผู้เรียกว่า อั้งยี่ที่ไม่ผิดกฎหมาย สิบร็ดเช่นนี้ผู้เขียนก็ทราบดีว่า ลูกรัฐศาสตร์ยุคฟื้นคืนชีวิตใหม่ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๓ ก็ยังคงรักษาความสามัคคีในหมู่คณะไว้ได้เป็น

อย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมู่รุ่นพี่ ๓ รุ่นแรก คือ รุ่น ๒๔๙๑, ๒๔๙๒ และ ๒๔๙๓ รุ่นส่วนใหญ่ ก็มีความมั่นคงในชีวิตราชการพอสมควร พอที่จะช่วยเหลือรุ่นน้องๆ ได้ โดยปราศจากความเห็นแก่ตัวจนเกินไป คุณธรรมข้อหนึ่งที่ว่ารัฐศาสตร์รุ่นน้องๆ คงจะรักษาไว้ได้ทัดเทียมรุ่นพี่ รุ่นพ่อ และทวีความเข้มข้นยิ่งขึ้นไปทุกกาลเวลา

วิธีการที่จะก่อให้เกิดความสามัคคีรักใคร่ในหมู่เดียวกันนั้นมีหลายวิธี แต่มีวิธีหนึ่งที่ดีมาก คือ พยายามให้รู้จักประวัติ คณะของเราว่ามีความเป็นมาสูงส่งเพียงใด ได้รู้จักประวัตินิสัยใจกว้างของท่านที่เกียรติประวัติทำคุณ ประโยชน์ให้แก่ชาติบ้านเมืองมาแล้วเพียงใด และรู้จักเกร็ดพงศาวดารซ้ำๆ ที่พวกรัฐศาสตร์เคยแสดงไว้ในสมัยเมื่อรุ่นพี่รุ่นพ่อยังเรียนหนังสืออยู่ เรื่องเหล่านี้หวังใจว่าท่านอาจารย์ที่เป็นเลิศเหนือชื่อไชยรัฐศาสตร์คงจะได้ถ่ายทอดให้ศิษย์ ที่นับว่าเป็นรุ่นน้องฟังอยู่เสมอ สำหรับท่านที่ชอบอ่านหนังสือก็ขอแนะนำ หนังสือที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ ๒ เล่ม คือ นิทานโบราณคดีเรื่องโรงเรียนมหาดเล็ก พระนิพนธ์ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ และหนังสือเรื่อง "เทศาภิบาล" พระนิพนธ์

องค์เดียวกันกับเล่มแรก และพระยาราชนา (นายศิริ เทพหัสดิน ณ อยุธยา) เรียบเรียงต่อ ท่านก็จะได้ทราวดูประวัติคณะ รัฐศาสตร์โดยสมบูรณ์

แต่สำหรับ ท่าน ที่ไม่ ชอบ คั้นหนังสือ ผู้เขียนก็ขอค้นแทน และสรุปความโดยย่อได้ ดังนี้คือ ในสมัยพระพุทธเจ้าหลวงทรงปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน มีความจำเป็นที่จะต้องฝึกหัดคนชั้นไว้รับราชการ สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพฯ จึงกราบบังคมทูลขอให้จัดตั้งโรงเรียนมหาดเล็กขึ้น เพื่อฝึกหัดวิชาข้าราชการพลเรือน และรักษาประเพณี เดิมที่ให้ กุล บุตร ที่จะ รับ ราชการ ถวายตัวเป็นมหาดเล็กเสียก่อน เพื่อให้พระเจ้าแผ่นดินได้ทรงรู้จักคุ้นเคย และกุลบุตรก็ได้ทราบพระราชอัธยาศัย มีโอกาสฝึกฝนขนบธรรมเนียมประเพณี และรู้จักผู้หลักผู้ใหญ่ใน วงราชการ แผ่นดิน ตามสมควร โรงเรียนนี้ได้ตั้งขึ้นเมื่อ ร.ศ. ๑๒๑ (พ.ศ. ๒๔๔๕) ที่ในพระบรมมหาราชวัง มีฯลฯ เจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดี (ม.ร.ว. เบี้ย มาลากุล) บิดาฯลฯ ม.ล. ปิ่น มาลากุล ณ อยุธยา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการคนปัจจุบัน แต่เมื่อยังเป็น พระยาวิสุทธสุริยศักดิ์ เอกอัครราชทูต

ไทยประจำราชสำนักเซนต์เจมส์ มาเป็น
อธิบดีโรงเรียนมหาดเล็กคนแรก

การศึกษาของโรงเรียนมหาดเล็กกำหนดเป็น
๓ ภาค ภาคละปี ภาคที่ ๑ ให้เรียนวิชาสามัญ
เอก อันเป็นความรู้เบื้องต้นของข้าราชการพล-
เรือนทุกกระทรวง ภาคที่ ๒ ถวายตัวเป็นมหาด
เล็กหลวง และศึกษาวิชาเฉพาะกระทรวง ภาค
๓ ให้ไปศึกษาวิชาการในกระทรวงที่จะไปรับ
ราชการ จนกว่าจะได้สัญญาบัตรในกระทรวงนั้น
จึงปลดจากโรงเรียนและตำแหน่งมหาดเล็ก แต่
เนื่องจากการศึกษาวิชาเฉพาะกระทรวงในภาค ๒
และการไปศึกษาใน กระทรวงที่จะรับราชการตาม
ภาค ๓ มีแต่กระทรวงมหาดไทย โรงเรียน
มหาดเล็กจึงเป็นโรงเรียน สำหรับ ผลิต คน ออกมา
รับราชการเฉพาะกระทรวงมหาดไทยโดยปริยาย

ถึงสมัยรัชกาลที่ ๖ ทรงตั้งโรงเรียน
มหาดเล็กชั้นใหม่อีกโรงเรียนหนึ่ง สอนวิชา
สามัญชั้นประถมและมัธยม ซึ่งบัดนี้มีนาม
ว่า โรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย จึงเรียก
นักเรียนมหาดเล็ก เป็นนักเรียนมหาดเล็ก
เดิม เพื่อมิให้ช้ำก้นกับโรงเรียนใหม่ และ
ต่อมาทรงพระราชดำริว่า โรงเรียนมหาด-
เล็กเป็นประโยชน์เฉพาะกระทรวงมหาดไทย
เท่านั้น ควรขยายให้เป็นประโยชน์ไปถึง
กระทรวงอื่น ๆ ด้วย จึงทรงยกโรงเรียน

มหาดเล็กชั้นเป็น “โรงเรียนข้าราชการพล
เรือน ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอม-
เกล้าเจ้าอยู่หัว” ตามประกาศ ลงวันที่ ๓
มกราคม ร.ศ. ๑๒๙ (พ.ศ. ๒๔๕๓) พระ
ราชทานเงินที่เหลือจากการสร้างพระบรมมู-
ทรงมาให้เป็นทุนพร้อมกันที่ดินผืนใหญ่ของ
พระคลังข้างที่ ตำบล ปทุมวัน เป็นที่ตั้งโรง-
เรียนด้วย วิชาที่สอนในโรงเรียนนี้เป็นวิชา
ชั้นอุดมศึกษา มี ๘ แผนก คือ การครู การ
แพทย์ การปกครอง กฎหมาย การทูต
การค้าขาย การเพาะปลูก และการช่าง-
กล กิจการของโรงเรียนก็เจริญขึ้นตาม
ลำดับ จึงมีพระบรมราชโองการให้ประ-
ดิษฐานโรงเรียน ข้าราชการ พล เรือน ของ
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ชั้นเป็น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (มีกัณฑ์
บเนติ ๓ กัณฑ์มีบทกษัตริย์โดยใคร เมื่อใด ก็ไม่ทราบ)
เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๕๙ โดยมี
๕ คณะ คือ คณะแพทยศาสตร์ คณะรัฐ
ประศาสนศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์
คณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ต่อมา
คณะรัฐประศาสนศาสตร์ได้รวมโรงเรียนกฎ
หมายของกระทรวงยุติธรรมเข้าไว้ด้วย จึง
เปลี่ยนชื่อใหม่ว่า คณะรัฐประศาสนศาสตร์
และนิติศาสตร์ ครั้นภายหลังเปลี่ยนแปลง

การปกครอง คณะรัฐประศาสนศาสตร์และ
 นิติศาสตร์ก็ต้องถูกยุบโอนกิจการและทรัพย์สิน
 สมบัติทั้งปวงให้แก่มหาวิทยาลัยวิชาธรรม-
 ศาสตร์และการเมือง เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๖
 คณะนี้จึงสูญสิ้นชื่อไปถึง ๑๕ ปี และก่อ
 ตั้งขึ้นใหม่ด้วยความริเริ่ม และพยายามของ
 นิสิตเก่า รัฐศาสตร์ บางท่าน ขึ้นเมื่อ พ.ศ.
 ๒๔๙๑ ในนามว่า คณะรัฐศาสตร์

ข้อสังเกตในตอนนั้นมีอยู่ ๓ ประการคือ
 ประการแรก นิสิตเก่า รัฐศาสตร์ ตั้งแต่วันที่
 ๒๔๗๖ ขึ้นไป ท่านก็ยังคงยอมรับนับถือว่า
 นิสิตเก่ารัฐศาสตร์ตั้งแต่วันที่ ๒๔๙๑ เป็นเลือด
 เนื้อเชื้อไขเดียวกับท่านเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๓ ผู้
 เขียนยังเป็นนิสิตรัฐศาสตร์ปีที่ ๑ ก็ได้มีการ
 ถ่ายรูปหมู่ครั้งที่ยิ่งใหญ่อยู่รูปหนึ่ง ใน ระ-
 หว่างนิตินิสิตเก่ารัฐศาสตร์กับนิตินิตินปัจจุบัน ซึ่ง
 มีอยู่เพียง ๓ ปี ประการที่สอง การที่คณะ
 รัฐประศาสนศาสตร์ได้ถูกยุบ และก่อตั้งใหม่
 แต่เปลี่ยนนามไปเป็นรัฐศาสตร์ ก็นับว่า
 นำเสียดายในแง่การรักษาตำนาน ประเพณี
 ของหมู่คณะ แต่ชื่อใหม่ก็ตรงกับวิชาที่มี
 ขอบเขตกว้างขวาง สำหรับข้าราชการ พล-
 เรือโดยทั่วไป มิใช่เฉพาะกระทรวง
 มหาดไทย ตั้งที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันว่า
 พวกเราได้เข้ารับราชการอยู่แทบทุกกระ-

รวงทบวงกรม ประการที่สาม คือ แม้
 เมื่อโรงเรียนมหาดเล็กได้รับ พระมหากรุณา
 ยกขึ้นเป็นโรงเรียน ข้าราชการ พลเรือนของ
 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวก็
 ตี หรือเมื่อทรงประดิษฐานขึ้นเป็นจุฬาลง-
 กรณ์มหาวิทยาลัยก็ นิสิตคณะรัฐประ
 ศาสนศาสตร์ก็ยังคงถือประเพณีว่า นักเรียน
 มหาดเล็กได้ ถวายตัวเป็น มหาดเล็ก หลวง
 ดั่งนั้นนิสิต คณะนี้ จึง มี อภิสิทธิ์ แต่ เพียง
 คณะเดียว ในการถวายพระราชปฏิบัติ
 รับใช้ในองค์พระมหากษัตริย์ เมื่อเสด็จ
 พระราชดำเนินมายังมหาวิทยาลัย เช่น
 การเชิญเครื่อง พระสุธารสชา ขึ้นทูลเกล้าฯ
 ถวาย เป็นต้น ซึ่งจะเห็นหลักฐานได้จากรูป
 ภาพเก่า ๆ นับตั้งแต่รูปเสด็จพระราชดำเนิน
 ฉวางรากตึกคณะรัฐประศาสนศาสตร์ ซึ่ง
 ปัจจุบันเป็นตึกคณะอักษรศาสตร์ เป็นต้นมา
 ตั้งนั้นมหาวิทยาลัยจึงควร ฟื้นฟู ประเพณีนี้
 สืบต่อไป

อังก ๗๗๗

เมื่อไหน ๆ ผู้เขียนได้เติลเคเบิ้ลเบิงเล่าประวัติ-
 ศาสตร์คณะของเรามาดังเพียงนี้ ยังไม่ถึงเรื่องความ
 เกือบไหวของนิสิตเก่าตามเจตนาเดิม ก็ใครจะ
 กล่าวถึงเกียรติคุณของ ๆ พวก ๆ เจ้าพระยา
 พระเสด็จสุเรนทราธิบดี ซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งโรง-
 เรือนข้าราชการพลเรือนชั้นจนได้ ในแผ่นดินไทย ดัง
 พระนิพนธ์สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าว่า "เล่าถึง

เรื่องตั้งโรงเรียนขนาดเล็ก มีความข้อหนึ่งซึ่งฉันทควร
จะกล่าวไว้ให้เป็นธรรม ตัวฉันทเองเป็นแต่ต้นคิดนับ
เป็นที่ปรึกษาช่วยแนะนำบ้าง แต่ส่วนที่จัดโรงเรียน
ได้ตามพระราชประสงค์ กวรวินับเป็นความชอบของ
พระยาวิสุทธิสุริยศักดิ์ ซึ่งพยายามจัดการมาแต่ต้น
จนสำเร็จ” และมีเอกสารสำคัญในประวัติศาสตร์
ซึ่งกล่าวถึงสภาพบ้านเมืองในสมัยรัชกาลที่ ๕ ปรมา
กฎในหนังสือ “พระวราชหัตถเลขาและ

หนังสือ กราบบังคมทูล ของ เจ้าพระยา
พระเสด็จสุเรนทราธิบดี แต่ยังมีบรร
ดาศักดิ์เป็นพระมนตรีพจนกิจ และ
พระยาวิสุทธิสุริยศักดิ์ รัช. ๑๑๓ -
๑๑๔” ซึ่งเห็นสมควรนำมาเผยแพร่บางตอน
บางฉบับดังนี้คือ

๓๒
สำเนาที่ ๘๕๑๖ รัับวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ร.ศ. ๑๑๘

ที่ ๒๗/๓๒๗

พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท

๓๒
วันที่ ๘ กรกฎาคม รัตนโกสินทร ศก ๑๑๘

ถึง กรมหมื่นดำรงราชานุภาพ

ด้วยการศึกษาของเราซึ่งบกพร่องอยู่เป็นอันมากฉันท เราย่อมทราบ
อยู่แล้ว ไม่ต้องกล่าวถึงซึ่งมีวิชาความรู้ ซึ่งสามารถจะทำการค้าขายหรือเป็น
ช่าง แต่คนซึ่งจะหาบรรจุตำแหน่งราชการก็ไม่มีที่เลือกได้ ฝ่ายข้าราชการก็หนัก
แน่นเข้มงวดขึ้นทุกวัน ผู้ซึ่งเคยทำราชการอย่างเก่าๆ คืออยู่ มาถูกทำการทุกวัน
ขึ้นเข้า ก็ลาเร็วหรือกลายเป็นทำไม่ไหวไปได้ ถ้าหากว่าไม่รีบร้อนจัดการฝึกขึ้น
โดยเร็วกลัวว่าหน้าที่การซึ่งเริ่มขึ้นไว้แล้วจะเสื่อมเสียไปหมด เหตุด้วยหาผู้สามารถ
ไม่ได้ เพราะฉะนั้น การที่จะคิดบำรุงการศึกษาทั่วไป แลที่เป็นสำคัญอย่างยิ่งคือ
โรงเรียนข้าราชการพลเรือนซึ่งต้องการเป็นอันมากนั้น ก็ยังไม่ตลอดได้ เหตุด้วย
ขาดผู้ซึ่งมีความคิด และความอุตสาหะพอที่จะคิดจัดการ ประกอบกับธรรมเนียมแล
ธรรมเนียมซึ่งเป็นอยู่ในพื้นเมืองเราให้เหมาะแก่กาลเทศะได้

จึงเห็นว่า พระยาวิสุทธิสุริยศักดิ์เป็นผู้มีอุปนิสัยได้อบรมมาในการศึกษา และยังเข้าใจใฝ่สืบสวนคิดอ่านการศึกษาอยู่เสมอ เป็นผู้มีความสามารถที่จะผ่อนผันวิธีการศึกษาให้เหมาะสมกับกาลเทศะในนี้ได้ จึงได้ให้กรมหลวงเทเวศวงศ์เรียก พระยาวิสุทธิสุริยศักดิ์กลับเข้ามารับราชการในกรุงเทพฯ ผู้ซึ่งจะไปเป็นราชทูตกรุงอังกแลนต์นั้น เห็นว่าพระยาประสิทธิ์ศักดิ์การ เป็นผู้รู้ภาษาและขนบธรรมเนียมราชการในประเทศยุโรป สมควรจะเป็นราชทูตได้ อีกประการ ๑ ทูตประเทศนั้นมีหน้าที่สำคัญอันเกี่ยวข้องกับตัวฉันและกระทรวงวัง อีกอย่าง ๑ คือ ได้เป็นหน้าที่สิทธิขาดในที่จะจัดการเล่าเรียนของมกุฎราชกุมารกับลูกหังปวงทั่วไป เป็นผู้เบิกจ่ายเงินและดูแลการสุขทุกข์ของลูกฉันในประเทศยุโรปด้วย ฉันมีความไว้วางใจในพระยาประสิทธิ์ศักดิ์การ ทั้งความคิดแลอัธยาศัย แลความจริงรักภักดีต่อตัวฉันว่าคงจะจัดการให้เรียบร้อยต่อไปเหมือนเช่นพระยาวิสุทธิสุริยศักดิ์ ได้จัดมาแล้วฉัน เพราะฉะนั้น จึงต้องขอให้ย้ายพระยาประสิทธิ์ศักดิ์การจากข้าหลวงเทศาภิบาล ออกไปรับราชการเป็นราชทูตชั่วคราวหนึ่ง ขอให้เธอจัดการให้ตลอดไปด้วย

(พระปรมาภิไธย) สยามินทร์

ศาลาว่าการมหาดไทย

วันที่ ๒๐ เดือนเมษายน ร.ศ. ๑๑๘

ถึง คุณเบ๊

ด้วยได้คิดตั้งใจว่าจะเขียนจดหมายถึงนานมาแล้ว แต่เพราะติดธุระอะไรต่ออะไรต่าง ๆ อย่างหนึ่ง.....

ด้วยในหมู่มิตรมีความว่าคาญหมกมุ่นอยู่ในใจอย่างหนึ่ง คือ คิดถึงการบ้านเมืองในภายหน้า เห็นความขัดข้องสำคัญมีอยู่ด้วยเรื่องตัวคนไม่มีพอราชการ

ความขัดข้องข้อนี้ยังคงคิดไปยิ่งเห็นเป็นการสำคัญเป็นหัวใจของกาทั้งปวงก็ว่าได้ ถ้าไม่คิดแก้ไข เห็นว่าการทั้งปวงที่ได้อุตสาหกรรมหนักขึ้นนั้นเห็นอยากพากเพียรทำมา จะไม่ถาวรไปได้ช้านานเท่าไรนัก สังเกตดูการทุกวันนี้ เพราะเหตุที่การภายนอกเป็นปัจจัยบังคับให้เราต้องปรับจัดการบ้านเมืองให้เปลี่ยนแปลงดำเนินไปในทางที่ดี ถ้าเราหยุดหรือถอยหลังล้าลงเมื่อใด ภัยก็จะมี เพราะเหตุฉะนั้น จึงอุตสาหกรรมชววยตะเกียกตะกายไปข้างหน้า ในส่วนการที่จัดยกเอาการในมหาดไทยขึ้นเป็นตัวอย่างแต่แรกเริ่มจัดการมณฑลเทศาภิบาล การมีเพียงจะปราบปรามโจรผู้ร้าย และป้องกันความกตริศตโกงต่างๆ ที่มีอยู่ในเวลานั้นให้หมดไป ความต้องการเพียงเท่านั้นหากคนเป็นตัวข้าหลวงเทศาภิบาลได้โดยยาก ต้องเทียบคนควาซอรองไม่ว่าที่หนึ่งที่ได้หาไปได้พอการชั้นหนึ่ง ครั้นมีข้าหลวงเทศาภิบาลแล้ว ยังต้องการหาข้าหลวงรองและผู้ว่าราชการเมืองผลัดเปลี่ยนคนเก่าที่ใช้การไม่ได้ กว่าจะหาตัวคนให้ได้หมดเป็นอันแสนยาก ส่งออกไปบางคนก็ทำได้อย่างเกินคาด บางคนก็ไปตีเสียทางอื่น จำเป็นผลัดเปลี่ยนเลือกหาอยู่เสมอ แต่กระนั้นก็ยังไม่พอการ ได้รับความลำบากในเรื่องนี้มาไม่มีเวลาว่าง ครั้นการชั้นต้นเรียบร้อยเจริญมาได้ดังหมาย และจัดการอย่างอื่นเพิ่มเติมมาโดยลำดับการตามหัวเมืองยิ่งยากเข้า ยิ่งต้องการคนมากเข้า เท่านั้นยังมีหน้าชา ยังมีคนเก่าที่แปลประโยคหนึ่งได้ มาล้าตกลงในชั้นประโยคสองก็มีช่นหลายราย ความต้องการคนมากขึ้นกว่าแต่ก่อน แต่ตัวคนที่เลือกหามาได้น้อยลง หรือคงเท่าเก่า ไม่หามากขึ้นได้ทันความต้องการ คิดดูในเวลาที่ยื่นจดหมายนี้ จะต้องการตัวข้าหลวงเทศาภิบาล ๒ คน ต้องการตัวผู้ว่าราชการเมืองไม่ต่ำกว่า ๕ คน จะต้องการปลัดไม่ต่ำกว่า ๑๕ คน และจะต้องการตัวนายอำเภอซึ่งคนสำคัญทำนองเจ้าเมืองในเวลาคราว ๓๐ คน ยังหาตัวไม่ได้ คิดว่าจะเป็นเวลาบัญญัติฉันทันถึง เมื่อพระยาพิไชย^(๑) เข้ามากรุงเทพฯ ได้เอาพระยาพิไชย พระยาศรีสหเทพ^(๒) ไปให้ช่วยคิดหากก็แลไม่เห็น การเป็นได้ถึงดังนี้ ถ้าเป็นอยู่อย่างนี้หรือเป็นไปดังนี้

(๑) พระยาพิไชยณรงค์สงคราม ภายหลังเป็นพระยาวชิลาวัลิย์ (ดิศ นามะสมณ)

(๒) ภายหลังเป็นพระยามหาอำมาตย์ (เสง วีระศิริ)

ความลำบากจะยิ่งมากขึ้น และจะจัดการสำเร็จตลอดได้อย่างใด น่ากลัวจะไปหมดแรงเสียด้วยกระบวนคนไม่มีใช้ จึงเป็นที่อึดอัดชักท้อใจ ด้วยความคิดไม่ลุ่มง่ดงได้ นี้ว่าโดยส่วนมหาดไทย ยังมีส่วนกรมอื่น ซึ่งแลเห็นว่าโรคร้ายไปกว่าความซัดเซออย่างว่ามาแล้ว ก็ยังมี คือกรมที่ไฉ่ฝรัง ยกตัวอย่าง เช่น กรมเมือง จัดการโปลิศ ไม่เรียบร้อย ต้องหาฝรังเข้ามาเป็นนายโปลิศ ฝรังใหญ่เรียกฝรังเข้ามาเป็นนายรองหลายคน และเรียกแขกซิกเข้ามาเป็นพลตระเวน เพราะเหตุที่อ้างว่าคนไทยยังไม่มีความรู้พอจะเป็นนายโปลิศ และคนไทยเป็นพลตระเวนไม่สู้ดีเหมือนแขก ข้างฝ่ายเราก็แลเห็นว่า การที่ไฉ่คนต่างประเทศมาก มีทางที่เสียเปรียบเหมือนสูบฝืน แรกๆสูบมีคุณอยู่บ้าง ถ้าสูบติดไปปลายมือก็ลงแดงได้เหมือนกัน แต่จะหยุดไม่จัดการเล่าก็ไม่ได้ ครั้นทำไปก็จำต้องพึ่งฝรัง เพราะคนเราไม่ทันการ ถ้าการเดินทางไปในทางนี้ ไม่เดินตามรอยญี่ปุ่น ซึ่งเขาใช้ฝรังแต่เพียงเป็นครูให้หัดคนของเขา พอเป็นแล้วเขาเลิกฝรังได้ เช่นนั้นแล้ว เมืองไทยจะเป็นเมืองฝรังไปสักวันหนึ่งโดยเราไม่รู้ตัว และไม่ต้องมิกองทัพฝรังยกมาตี จึงคิดเห็นว่า การที่เป็นอยู่ตั้งนี้เป็นทางที่อาจจะมีอันตรายได้ในภายหน้า

การที่จะแก้ไข เห็นอย่างเดียวแต่ต้องจัดการศึกษา กล่าวคือ ต้องคิดฝึกหัดผู้คนของเราขึ้นโดยเร็ว ที่ว่าโดยเร็วนี้ หมายความว่าต้องรีบลงมือจัดการ เพราะการศึกษาเหมือนกับการเพาะปลูกพันธุ์ไม้ ช่อมจะออกผลได้แต่เมื่อครบกำหนดตามสมควรแก่อายุกาล ไม่ใช่ของที่ผู้หนึ่งผู้ใดจะรีบรัดทำให้แล้วรวดเร็วในวันหนึ่งสองวันได้ ทุกวันนี้ เราหยุดการเพาะปลูก ยิ่งรอปักยิ่งเสียเวลาที่จำต้องเป็นอายุกาลของการเพาะปลูกนั้น และยังเปิดทางอันตรายให้มากขึ้น เมื่อรวบรวมในความเห็นของฉัน เห็นว่าเวลานี้การอย่างใดในเมืองไทยที่จะสำคัญไปกว่าการศึกษา ไม่มี แต่เกรงว่าคนไทยด้วยกันจะคิดเห็นเช่นนั้นไม่ก็คนนัก ไฉ่แต่เท่านั้น การศึกษาเป็นงานที่จัดยาก ฉะนั้นยังคิดเห็นว่า ดูเหมือนจะยากกว่าการมหาดไทยเสียอีก การมหาดไทย แม้ดูเป็นการใหญ่โตก็จริง แต่สำเร็จอยู่ในวิธีที่จะบังคับคน จะหาผู้ทำการเห็นพອหาได้ไม่ยาก ด้วยการมหาดไทยก็เป็นทำนองเดียวกับเทศาภิบาลนั้น

เอง ข้าหลวงเทศาภิบาลดี ๆ ก็เกือบว่ามหาดไทยได้ แต่การศึกษาจะเอาข้าหลวงเทศาภิบาลคนหนึ่งคนใด หรือเสนาบดีกระทรวงมหาดไทยคนหนึ่งคนใดไปจัดการศึกษา แม้ว่าจะทำการมหาดไทยหรือการเทศาภิบาลที่จะจัดการศึกษาเห็นว่าจะทำไม่ได้ทุกคน เพราะคนจัดการศึกษา ต้องเป็นคนที่มีรักและมีนิสัยพอใจในการนั้น จึงจะทำได้ ฉะนั้นได้คิดหลายหนที่จะกราบบทวายบังคมลา ออกจากตำแหน่งมหาดไทย เพื่อกลับไปจัดการศึกษาสนองพระเดชพระคุณ เพราะเหตุที่เคยทำมาและเชื่อว่าจะทำได้ แต่มานึกเกรงอยู่ว่าคนทั้งหลายจะเข้าใจไปว่า ฉันทมาทำความเสื่อมเสียอันใดไว้ในมหาดไทย แล้วจะหนีไปเสียให้พ้น อย่างมีกันว่าเมื่อมาจากศึกษาแต่ชั้นนี้ก็ไม่สำคัญแต่มาคิดเห็นว่า ถึงกราบทูลก็คงจะไม่โปรดให้ย้ายไป เพราะทรงเห็นว่าการในมหาดไทยนี้สำคัญมาก จึงไม่กล้ากราบทูลอย่างนั้น แต่ได้กราบทูลถึงความสำคัญของการศึกษา ซึ่งต้องใช้เครื่องมือสำหรับหมู่บ้านกึ่งเมืองในภายหน้า ด้วยเหตุผลดังได้ชี้แจงมาแล้ว เพราะเข้าใจอยู่ว่า พระเจ้าอยู่หัวคงจะทรงเห็นอย่างนั้นเหมือนกัน และเข้าใจว่าดูเหมือนจะได้มีลายพระหัตถ์ถึงคุณเบ็ญในเรื่องนี้ ขอให้ตรองดูให้จงมากตรึงถ้าโปรดให้คุณเบ็ญมีหน้าที่ในการศึกษา หวังใจว่าจะไม่หลีกเลี่ยงการสำคัญอย่างที่สุดที่จะทำได้ การนี้ไม่ใช่การเฉพาะตัว ไม่ใช่การเฉพาะกรมเป็นการสำหรับชาติบ้านเมืองและอิสรภาพของเมืองไทย ขอให้ประมาณน้ำหนักให้มาก

ในเรื่องนี้ ได้คิดว่าจะเขียนหนังสือชี้แจงถึงคุณเบ็ญนานมาแล้ว แต่มานึกเกรงไปว่าจะไม่เชื่อ จะสงสัยว่าเขียนไปตามความประสงค์ของกรมปราบในคราวนั้น จึงได้รอมมา การที่จะเชื่อในความคิดของฉันทหรือไม่เชื่อนั้น ก็ตามที่ แต่ขอให้เชื่ออย่างหนึ่งว่าข้อความที่ได้กล่าวมานี้เป็นความที่ได้คิดโดยสุจริต เพื่อประโยชน์ของราชการบ้านเมือง ไม่เกี่ยวกับประโยชน์ของบุคคลผู้หนึ่งผู้ใด

(ลงพระนาม) ดำรงราชานุภาพ

ป.ล. เมื่อได้เขียนจดหมายนี้แล้ว จึงได้ทราบความตามที่คุณเปียได้กราบบังคมทูล
 ตอบพระราชหัตถ์มา เข้าใจว่าเห็นไม่ตรงกับฉับ ก็เป็นแล้วไปเพราะใจคน
 แม้เป็นพี่น้องคลานตามกันออกมา จะให้คิดเห็นเหมือนกันไม่ได้ แต่ที่จะ
 ให้นายสนั่น(*) เป็นผู้จัดการโรงเรียน Civil Service ชั้นกรมศึกษา
 เห็นว่าจะให้นายสนั่นเสียชื่อเปล่า ๆ ไม่สำเร็จ ฉับได้คิดในเรื่องนี้มาก ถ้า
 เห็นจะสำเร็จได้อย่างใด คงจะคิดจัดแล้ว การหน้าที่คุณเปียจะสำคัญว่า
 ง่ายเกินกว่าการไปเป็นแน่ บางทีฉับจะกราบบังคมลาออกจากมหาด
 ไทยไปจัดการนั่นเอง ขอให้คอยฟังคูดต่อไป

รัฐศาสตร์ไปไหนไม่อดตาย

ในเรื่องข่าวความเคลื่อนไหวของนิสิตเก๋ารัฐศาสตร์อันดับแรกท่านบรรณาธิการ
 อยากราบถึงตำแหน่งหน้าที่ของท่านนิสิตเก๋ารัฐศาสตร์รุ่นพ่อ ที่ยังรับราชการอยู่ใน
 กระทรวงมหาดไทย ทั้งนี้ขอรอเพราะท่านบรรณาธิการคงจะได้ยินคำขวัญว่า “รัฐ-
 ศาสตร์ไปไหนไม่อดตาย” เพราะเดินทางไปจังหวัดไหนถ้าพบผู้ว่าราชการจังหวัดหรือ
 นายอำเภอเป็นเลขาธิการก็แปลว่าต้องได้รับการต้อนรับขับสู้อย่างอบอุ่นยิ่ง แต่ทั้งนี้
 เรื่องของรัฐศาสตร์รุ่นพ่อผู้เขียนก็ไม่ใคร่ทราบคืนัก ถ้าขาดตกบกพร่องประการใด
 ขอกราบเท้าขออภัยโทษไว้ ณ ที่นี้ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งบางท่านที่เคยศึกษาวิชา
 นิติศาสตร์ในคณะรัฐประศาสนศาสตร์และนิติศาสตร์ และได้ถูกยุบคณะไปเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๖
 ท่านได้ไปศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง จนได้ปริญญาธรรม
 ศาสตร์บัณฑิต ท่านจึงบอกว่าท่านไม่เคยศึกษาในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดังนั้น ถ้า
 ผู้เขียนพลาดพลั้งไปถือว่า ท่านเป็นนิสิตเก๋ารัฐประศาสนศาสตร์ ตามหลักฐาน ที่พบก็ต้องขอ

(*) นายสนั่น เทพหัสดิน ณ อยุธยา ต่อมาเป็นเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี

ประธานอภัย นอกจากนั้นรัฐศาสตร์รุ่นน้องควรทราบด้วยว่า เนื่องจากคณะเราถูกยุบไปถึง ๓๕ ปี รัฐศาสตร์รุ่นพ่อในกระทรวงมหาดไทยจึงปลดเกษียณอายุเกือบหมดแล้ว ท่านที่เหลือส่วนใหญ่เป็นรัฐศาสตร์รุ่นแพแตก คือรุ่น ๒๔๗๕-๒๔๗๖ ซึ่งไปศึกษาต่อจนได้ปริญญา อ.บ. แต่ท่านเหล่านั้นล้วนแต่มีเลขาธิการรัฐศาสตร์เข้มข้นที่สุดไม่แพ้รุ่นก่อน ๆ มีการชุมนุมรัฐศาสตร์กันทุกปี และได้อุดหนุนอุปการะคณะอยู่ตลอดมา จึงสมควรเรียนให้ทราบได้ ณ ที่นี้ด้วย

ลำดับอาวุโสในกระทรวงมหาดไทย นอกจากปลัดกระทรวง รองปลัดกระทรวง และอธิบดีกรมต่าง ๆ แล้ว เราเริ่มด้วยผู้ตรวจราชการกระทรวง ซึ่งได้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัดที่มีอาวุโสคล้าย ๆ กับผู้ว่าราชการภาคที่เคยมี ท่านเหล่านั้นมีเลขาธิการหรือเลขาธิการรัฐศาสตร์อยู่หลายท่าน คือ

๑. นายพนิต โพธิพันธ์ รัฐประศาสนศาสตร์รุ่น ๒๔๖๓-๒๔๖๕ เห็นจะถือได้ว่าเป็นรัฐศาสตร์อาวุโสที่สุดในกระทรวงมหาดไทย (ส่วนกลาง) ขณะนี้
๒. นายศิริ วรรณารก รุ่น ๒๔๖๕-๒๔๖๗
๓. นายแมน อวจันทร์ รุ่น ๒๔๖๖-๒๔๖๗
๔. นายชลธ วนะภูติ รุ่น ๒๔๗๖
๕. นายประเสริฐ กาญจนกุล รุ่น ๒๔๗๖
๖. นายประสงค์ อิศรภักดี รุ่น ๒๔๗๖

ในส่วนภูมิภาค เรียงตามลำดับตัวอักษรรายชื่อจังหวัด จะมีรุ่นพ่อของเราดังนี้ คือ

๑. นายพัฒน์ พินทุโยธิน ผู้ว่าราชการจังหวัดกำแพงเพชร รุ่น ๒๔๗๖
๒. นายเลือน ไชแสง ผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์ รุ่น ๒๔๖๗-๒๔๗๐
๓. ม.จ. ทองคำเปลว ทองใหญ่ ผู้ว่าราชการจังหวัดจันทบุรี รุ่น ๒๔๗๕

๔. นายยุทธ จรรย์ยานนท์	ผู้ว่าราชการจังหวัดยะลา	รุ่น ๒๔๖๖-๒๔๗๑
๕. นายนาถ มนต์เสวี	ผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี ท่านผู้บัญชาการรัฐประศาสนศาสตร์	รุ่น ๒๔๗๑-๒๔๗๔ แล้วย้ายกลับเข้าศึกษาในวิชานิติศาสตร์อีกเมื่อพ.ศ. ๒๔๗๖ จนกระทั่งถูกยุบคณะไป
๖. นายประกอบ ทวีพยอมณี	ผู้ว่าราชการจังหวัดชัยนาท	รุ่น ๒๔๗๖ (นิติศาสตร์)
๗. นายรังสรรค์ รังสิกุล	ผู้ว่าราชการจังหวัดชัยภูมิ	รุ่น ๒๔๗๖ (นิติศาสตร์)
๘. นายสมอาษา กุญยกานนท์	ผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษ	รุ่น ๒๔๗๖
๙. นายจรัส เทศวิศาล	ผู้ว่าราชการจังหวัดตราด	รุ่น ๒๔๗๕
๑๐. นายปานจิตต์ เอนกวนิช	ผู้ว่าราชการจังหวัดธนบุรี	รุ่น ๒๔๗๖ (นิติศาสตร์)
๑๑. นายสอาด ปายะนันท์	ผู้ว่าราชการจังหวัดนนทบุรี	รุ่น ๒๔๗๔
๑๒. นายจรัส ธารีสาร	ผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี	รุ่น ๒๔๖๒-๒๔๖๔
๑๓. นายประจักษ์ จัทรปาน	ผู้ว่าราชการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์	รุ่น ๒๔๗๕
๑๔. พ.ต.อ. เนื่อง รายนาค	ผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	รุ่น ๒๔๗๖ (นิติศาสตร์)
๑๕. นายสวัสดิ์ มีเพียร	ผู้ว่าราชการจังหวัดกาญจนบุรี	รุ่น ๒๔๗๖
๑๖. นายจาด อูร์สยะนันท์	ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรี	รุ่น ๒๔๗๖ (นิติศาสตร์)
๑๗. นายสุบิน เกษทอง	ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์	รุ่น ๒๔๗๖ (นิติศาสตร์)
๑๘. นายสมบัติ สมบัติทวี	ผู้ว่าราชการจังหวัดแพร่	รุ่น ๒๔๖๔-๒๔๖๖
๑๙. นายนวน มีขำนาญ	ผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคาม	รุ่น ๒๔๖๓-๒๔๖๕
๒๐. นายสุจิตต์ สมบัติศิริ	ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน	รุ่น ๒๔๖๗-๒๔๖๘
๒๑. นายสมาส อมาตยกุล	ผู้ว่าราชการจังหวัดร้อยเอ็ด	รุ่น ๒๔๗๖ (นิติศาสตร์)
๒๒. นายยุทธ หนูนุกัถิ	ผู้ว่าราชการจังหวัดลพบุรี	รุ่น ๒๔๗๖ (นิติศาสตร์)
๒๓. นายเชื้อม หิวิสนธิ	ผู้ว่าราชการจังหวัดลำปาง	รุ่น ๒๔๖๖-๒๔๖๘
๒๔. นายมานิต ปุรณะพรวรค์	ผู้ว่าราชการจังหวัดลำพูน	รุ่น ๒๔๖๘-๒๔๗๑
๒๕. นายเที่ยง เฉลิมช่วง	ผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร	รุ่น ๒๔๗๖
๒๖. นายวิเวก จันทโรจวงศ์	ผู้ว่าราชการจังหวัดสตูล	รุ่น ๒๔๖๗-๒๔๗๐

๒๗. นายวิฑูร จักกะพาก	ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ	รุ่น ๒๔๓๖
๒๘. นายดำริ น้อยมณี	ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรสาคร	รุ่น ๒๔๓๕
๒๙. นายชูสง่า ไชยพันธุ์	ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรสงคราม (19๖๓ (๕๑))	รุ่น ๒๔๓๖
๓๐. ชุนสนิทประเทือง	ผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี	รุ่น ๒๔๖๓-๒๔๖๕
๓๑. หลวงปรีวรตวรวิจิตร	ผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์	รุ่น ๒๔๖๖-๒๔๖๘
๓๒. นายพล กุฑางกูร	ผู้ว่าราชการจังหวัดอ่างทอง	รุ่น ๒๔๓๕
๓๓. นายสง่า สุขรัตน์	ผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี	รุ่น ๒๔๓๑-๒๔๓๔
๓๔. นายกำจัต ผาติสุวัฒน์	ผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานี	รุ่น ๒๔๓๒-๒๔๓๕

นอกจากนี้ยังมีข้าราชการชั้นพิเศษประจำกระทรวงอีก ๑ ท่านที่เป็นเลขาธิการ
 เชื้อไขรัฐศาสตร์ คือ นายสุทัศน์ สวัสดิวย ซึ่งท่านได้เป็นรองเลขาธิการสำนักงาน ก.ต.ภ.
 อยู่ด้วยอีกตำแหน่งหนึ่ง

ส่วนในกรมมหาดไทยซึ่งเป็นกรมหลักของกระทรวง ปราบกฏว่ายังมีเลขาธิการ
 เชื้อไขรัฐศาสตร์ รับราชการในส่วนกลางอยู่อีกหลายท่าน คือ

๑. นายชำนาญ ยุวบูรณ์	อธิบดีกรมมหาดไทย
๒. นายพ่วง สุวรรณรัฐ	รองอธิบดีกรมมหาดไทย
๓. นายสาย หุตะเจริญ	รองอธิบดีกรมมหาดไทย
๔. นายอรรถ วิสูตรโยธาภิบาล	ผู้อำนวยการส่วนการปกครองท้องถิ่น
๕. นายสนิท วิไลจิตต์	ผู้อำนวยการส่วนการทะเบียนและเลือกตั้ง
๖. นายเอี่ยม เกวียงศิริ	หัวหน้ากองคลัง กรมมหาดไทย
๗. นายช่วย นนทะนาคร	ผู้ตรวจราชการกรมมหาดไทย
๘. นายสุนัย ราชภักษ์	ผู้ตรวจราชการกรมมหาดไทย
๙. นายเอนก แก้วฉาย	ประจำกรมมหาดไทย

และที่สำนักงานปลัดกระทรวง ท่านหัวหน้ากองคลัง คือ นายเทียบ นันทแพทย์
 ก็เป็นเลขาธิการรัฐศาสตร์อีกท่านหนึ่ง

นอกจากนี้ที่รับราชการอยู่ในต่างจังหวัด ในตำแหน่งปลัดจังหวัด นายอำเภอ
อีกมากมาย ซึ่งจะได้แนะนำเสนอต่อไป และท่านที่กล่าวไปแล้วผู้เขียนแน่ใจว่ายังขาดตก
บกพร่องอยู่หลายท่าน เนื่องจากรวบรวมขึ้นโดยกระทันหัน จึงไม่ทันไปสัมภาษณ์
เรียนถามท่านผู้ใหญ่ได้ ถ้าหากท่านผู้ใดอ่านพบข้อบกพร่องดังกล่าวก็ขอได้โปรดแจ้ง
ให้ผู้เขียนทราบด้วยจะเป็นพระคุณยิ่ง

ข่าวคณะรัฐศาสตร์

การศึกษาของคณะรัฐศาสตร์มุ่งให้ความรู้เกี่ยวกับวิชาการ
ในด้านสังคมศาสตร์ต่างๆ เช่น การปกครอง การพัฒนาสังคมและ
เศรษฐกิจต่างประเทศ และวิชาการที่เกี่ยวข้องกับความรู้ที่จะนำ
ไปบริหารฝ่ายพลเรือน ก็มีแผนกที่เรียนเพื่อวิชาชั้นปริญญาตรี
โดยเฉพาะอีกด้วย ผู้สำเร็จการศึกษาจะสามารถเลือกแสวงหาอาชีพ
ในทางเข้ารับราชการ หรือทำงานในองค์การต่าง ๆ อันจะเป็นประ-
โยชน์แก่ตนเองและประเทศชาติเป็นส่วนรวม

ในบัจุบันได้แบ่งการศึกษาออกเป็น ๒
ชั้น คือ ชั้นปริญญาตรีและชั้นปริญญาโท
ในชั้นปริญญาตรีนั้น ได้แบ่งการศึกษาออก
เป็น ๔ แผนกวิชา ดังนี้

๑. แผนกวิชาการ ปกครอง แบ่ง
สาขาย่อย สำหรับการ ศึกษา โดยเฉพาะ
ดังนี้

ก. สาขาการบริหาร การศึกษาเน้น
หนักทางการบริหาร และการปกครองทั้ง
ทางทฤษฎีและการปฏิบัติ เพื่อประโยชน์ใน
การที่จะเข้ารับ ราชการใน กระ ทรวง ทบวง
กรมฝ่ายพลเรือนทั่ว ๆ ไป หรือทำงานใน
องค์การอื่น ๆ ซึ่งใช้ความรู้ทางการบริหาร

ข. สาขาการบริหารการคลัง การศึกษา

เน้นหนักทางการคลัง เงินตราและทฤษฎี
เศรษฐกิจ เพื่อผู้สำเร็จการศึกษาจะได้เป็น
ผู้มีความรู้และความ สามารถในการ เข้ารับ
ราชการ หรือทำงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ
การศึกษาด้านนี้ได้ เช่น ในกระทรวงทบวง
กรมต่าง ๆ ที่เป็นตำแหน่งเกี่ยวกับการบริ-
หารการคลัง การเศรษฐกิจ การธนาคาร
 ฯลฯ เป็นต้น

๒. แผนกวิชาการต่างประเทศและการ
ทูต การศึกษามุ่งให้นักไปในกิจการความ
สัมพันธ์กับต่างประเทศ การทูต และภาษา
ต่างประเทศ ทั้งภาษาอังกฤษและฝรั่งเศส
ผู้สำเร็จ การศึกษาจะสามารถใช้ความรู้ให้
เป็นประโยชน์ได้เป็นการพิเศษ ในการเข้า

รับราชการในกระทรวงการต่างประเทศ และ
ในกระทรวงทบวงกรมอื่นๆ ในแผนกที่
เกี่ยวข้องกับต่างประเทศ หรือในองค์การ
อื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการต่างประเทศ และ
ระหว่างประเทศ

๓. แผนกวิชาสังคม แผนกนี้เปิดขึ้นเพื่อ
ให้สอดคล้อง กับความต้องการ ของประเทศ
ชาติในการเร่งการพัฒนาเศรษฐกิจ และสัง-
คมอันจะเป็นการส่งเสริมฐานะ ของเศรษฐกิจ
และสังคมใน ระบบ ประชาธิปไตยให้อยู่
ในระดับสูง ความมุ่งหมายก็คือ ผู้สำเร็จ
การศึกษาจะมีความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจสัง-
คมและวัฒนธรรม อันเป็นรากฐานแห่ง
สังคม ตลอดจนพัฒนาการในด้านต่างๆ
สามารถเข้ารับราชการหรือปฏิบัติงานอาชีพ
อื่นๆ ซึ่งใช้ความรู้ในด้านนี้ได้

หลักสูตรของแผนกนี้รวมถึงวิชาสังคม
วิทยา จิตวิทยาสังคม เศรษฐศาสตร์
มานุษยวิทยา ตลอดจนการบริหารงาน
สังเคราะห์ต่างๆ

๔. แผนกวิชานิติศาสตร์ การศึกษามุ่ง
ทางกฎหมายโดยตรง แต่ประสงค์ให้ผู้
เรียนในแผนกนี้มีพินความรู้ทางสังคมศาสตร์
และภาษาต่างประเทศพอสมควร ที่จะ เป็น
นักนิติศาสตร์ที่ก้าวหน้าสามารถทำการค้น-

คว้าในวิชาของตนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ผู้
สำเร็จการศึกษา จะได้รับ ประโยชน์ ในการ
เข้ารับราชการหรือประกอบกิจการที่ต้องการ
ความรู้ทางกฎหมายเป็นพิเศษ

การศึกษาทั้ง ๔ แผนก มีหลักสูตร ๔ ปี
นิติศาสตร์เลือกแผนก และสาขาได้เมื่อสอบ
คัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยแล้ว คณะและ
แผนก จะให้ คำปรึกษา ทวีติ และ อนุมัติใน
วิชาที่กำหนดให้เลือก ผู้สำเร็จการศึกษาใน
๓ แผนกแรก จะได้รับปริญญารัฐศาสตร
บัณฑิต ส่วนผู้สำเร็จการศึกษาในแผนกนิติ
ศาสตร์จะได้รับปริญญาทางนิติศาสตร์

ผู้สำเร็จการศึกษาจาก คณะ รัฐ ศาสตร์
นอกจากจะเข้ารับราชการหรือทำงานในกั
การที่กล่าวมาทั้งหมดโดยตรงแล้ว ยังเป็น
ผู้มีคุณสมบัติที่จะรับการ บรรจุ เป็น ครูหรือ
อาจารย์ในตำแหน่งที่ใช้ความรู้ด้านนี้ๆ ได้
ตามมติของคุรุสภา

ส่วนหลักสูตรปริญญาโทนั้น เริ่มดำเนิน
การตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๔๙๘ โดยมี
กำหนดเวลาเรียน ๒ ปี ประกอบด้วยภาค
บรรยายและสัมมนา ภาคปฏิบัติการ, ราช
งานการวิจัย และวิทยานิพนธ์ ตามราย
ละเอียดปรากฏในหลักสูตร ผู้จะเข้าศึกษา
ต้องได้รับ ปริญญา รัฐ ศาสตร์ บัณฑิต แห่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หรือแห่งมหาวิทยาลัยอื่น ซึ่งมีมาตรฐานไม่ต่ำกว่าปริญญา รัฐศาสตรบัณฑิต แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมีพินิจความรู้ภาษาต่างประเทศ

คือ ภาษาอังกฤษ หรือภาษาฝรั่งเศส สามารถอ่านตำราทำความเข้าใจ และสามารถย่อความในตำรานั้นๆ ได้อย่างน้อย ๑ ภาษา

หลักสูตรคณะรัฐศาสตร์

ปีที่ ๑ หลักสูตรรัฐศาสตร์

จิตวิทยา

สังคมวิทยา

ประวัติศาสตร์ ๑ (ไทย, ประเทศในเอเชีย)

กฎหมายรัฐธรรมนูญ และการเลือกตั้ง
ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป

ภาษาอังกฤษ ๑

ภาษาไทย

ปีที่ ๒ การเทศบาล

กฎหมายปกครอง ๑

การเลขานุการ และระเบียบปฏิบัติราชการ

กฎหมายอาญา ๑

เศรษฐศาสตร์ ๑

ภาษาอังกฤษ ๒

วิชาเลือกรวม ๖ ชั่วโมง

วิชาเลือกปีที่ ๒ มีดังนี้

การเทศบาล (เฉพาะแผนกวิชาการปกครองสาขาการบริหารการคลัง
แผนกวิชาการต่างประเทศและการทูต)

กฎหมายอาญา ๑ (เฉพาะแผนกวิชาการปกครองสาขาบริหารการคลัง
แผนกวิชาการต่างประเทศและการทูต)

ภูมิศาสตร์

การสถิติ ๑

การปกครองต่างประเทศ ๑ (จักรภพบริติชและสหรัฐอเมริกา)

ประวัติศาสตร์ ๒ (ยุโรป)

ภาษาฝรั่งเศส ๑

อาชญวิทยา

บท ๓ หลักการบริหาร

ภาษาอังกฤษ ๓

วิชาเลือกรวม ๑๕-๑๗ ชั่วโมง

วิชาเลือกบท ๓ มุ่งขึ้น

เศรษฐศาสตร์ ๒

กฎหมายปกครอง ๒

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์

การปกครองต่างประเทศ ๑ (จักรภพบริติช, อเมริกา)

(เฉพาะปีการศึกษา ๒๕๕๕)

การปกครองต่างประเทศ ๒ (เอเชียอาคเนย์, อินเดีย)

กฎหมายแพ่งฯ เกี่ยวกับราชการฝ่ายปกครอง

การทะเบียนในหน้าที่มหาดไทย

ประวัติศาสตร์ ๓ (ยุโรป, อเมริกา) ตั้งแต่ศตวรรษที่ ๑๙

การทูตรวมทั้งประวัติการเมืองระหว่างประเทศของไทย

ภูมิรัฐศาสตร์

ภาษาฝรั่งเศส ๒

การบัญชี (ของทางราชการ)

การสถิติ ๒

ระบบการภาษีอากรของไทยโดยพิศดาร

เงินตรา, การธนาคาร

* ประวัติศาสตร์มานุษยวิทยา (History of Anthropology)

* สังคมวิทยาชนบท (Rural Sociology)

* สังคมวิทยาชุมชน (Urban Sociology)

บท ๔ ภาษาอังกฤษ ๔

วิชาเลือกพร้อม ๒๐-๒๒ ชั่วโมง

วิชาเลือกบท ๔ มีดังนี้

การปกครองต่างประเทศ ๓ (ยุโรป)

การปกครองต่างประเทศ ๔ (เอเชีย)

กฎหมายระหว่างประเทศ (คดีเมือง)

กฎหมายระหว่างประเทศ (คดีบุคคล)

ประวัติศาสตร์รัฐศาสตร์ และทฤษฎีรัฐศาสตร์

กฎหมายเบ็ดเตล็ด (เช่นที่ดิน, เหมืองแร่, บ้ำไม้, สุรา, ฝิ่น ฯลฯ)

กฎหมายอาญา ๒

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

การสอบสวนและสืบสวนคดีอาญา

การสหกรณ์

ภาษาฝรั่งเศส ๓

พิธีการทูต (Diplomatic : Organization, Procedures, and Protocol)

---

* วิชาที่ขอเพิ่มจากหลักสูตรเดิม

เศรษฐศาสตร์และการเงินระหว่างประเทศ (International Economics and Finance)

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (รวมองค์การสหประชาชาติโดยพิสดาร)

ปัญหาการเงินและเศรษฐศาสตร์ปัจจุบัน

การคลัง

ทฤษฎีและวิธีการงบประมาณ

การบัญชี ๒

เศรษฐศาสตร์ ๓

หลักการบริหารเกี่ยวกับองค์บุคคล (Personnel Administration)

สังคมวิทยาประยุกต์

* สังคมวิทยาทางการเมือง (Political Sociology)

หลักสูตรของแผนศึกษานิติศาสตร์

๕๔๗
ชั้นปีที่ ๑

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป

ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย

กฎหมายรัฐธรรมนูญ

กฎหมายเลือกตั้ง

กฎหมายอาญา ๑

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (บุคคล)

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ทรัพย์ ทรัพย์สิน)

ธรรมนุญศาลยุติธรรม

---

* วิชาที่ขอเพิ่มจากหลักสูตรเดิม

หลักรัฐศาสตร์

ภาษาอังกฤษ

๕๔๔
ชนบท ๒

กฎหมายอาญา ๒

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (นิติกรรมและสัญญา)

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (หนี้ จัดการงานนอกสั่ง ลากมิควรถัด)

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ละเมิด)

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ข้อ ขาย แลกเปลี่ยน ให้เช่าทรัพย์สิน
เช่าซื้อ จ้างแรงงาน จ้างทำของ รับขน)กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ยืม ผูกทรัพย์สิน เก็บของในคลังสินค้า
ประนีประนอมยอมความ การพนัน
และชั้นต่อ ประกันภัย)

กฎหมายปกครอง

หลักเศรษฐศาสตร์

จิตวิทยาและลักษณะพยาน

ภาษาอังกฤษ

๕๔๔
ชนบท ๓

กฎหมายอาญา ๓

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (คำประกัน จำนอง จำน่า)

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ตัวแทน นายหน้า)

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (หุ้นส่วนและบริษัท สมาคม)

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (บัญชีเดินสะพัด ตัวเงิน)

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ครอบครัว)

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์. (มรดก)
 กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
 กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
 กฎหมายว่าด้วยล้มละลาย
 ภาษาอังกฤษหรือภาษาฝรั่งเศส

ชั้นปีที่ ๔

ประวัติศาสตร์กฎหมายทั่วไป (สากล)
 กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมือง
 กฎหมายระหว่างประเทศคดีบุคคล
 กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน
 กฎหมายเกี่ยวกับอุตสาหกรรมและแรงงาน
 กฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากร = $N_{\text{บุคคล}} + \frac{N_{\text{บุคคล}}}{2}$
 กฎหมายที่ดิน
 อาญาวิทยาและทัณฑวิทยา
 นิติเวชวิทยา
 สัมมนา (Seminars) ในวิชากฎหมายอาญา
 สัมมนาในวิชากฎหมายแพ่ง
 ภาษาอังกฤษหรือฝรั่งเศส
 สอบ ๓๐๐ ๓๐๐ ๓๐๐

หมายเหตุ

แผนกนิติศาสตร์ เปิดโอกาสให้ผู้จบปริญญารัฐศาสตรบัณฑิตจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้เข้าเรียนต่อชั้นปีที่ ๓ ได้ โดยผ่านการสอบเทียบบางวิชาตามหลักสูตรของแผนกนิติศาสตร์ชั้นปีที่ ๑ และชั้นปีที่ ๒ ซึ่งคณะกรรมการประจำคณะกำหนด โดยได้คะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๖๐ ของแต่ละวิชา

การศึกษาในชั้นปริญญาโท ในคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้จัดให้มีการสอนในชั้นปริญญาโท ในสาขาการบริหารทั่วไป มาตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๔๗๘ โดยผู้ที่จะสมัครเข้าศึกษาต่อจะต้องเป็นผู้ที่จบการศึกษาได้รับปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิตจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หรือสถาบันอื่นซึ่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยรับรอง และจะต้องได้รับคะแนนในชั้นสุดท้ายไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๗๐ ขึ้นไป ในกรณีที่คะแนนรวมมีสุดท้ายต่ำกว่าร้อยละ ๗๐ คณะกรรมการคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จะได้พิจารณาถึงความเหมาะสมเป็นราย ๆ ไป

ต่อมาในระยะหลัง ๆ นี้ ได้มีนักศึกษาจากต่างประเทศ อาทิเช่น จากฟิลิปปินส์, ปากีสถาน, เกาหลี ฯลฯ ได้เข้ามาศึกษาในแผนกปริญญาโท ของคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยได้รับทุน

การศึกษาจากองค์การ SEATO มีหลายคน ทำให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยพิจารณาเห็นว่า ทางมหาวิทยาลัยควรรวมการศึกษาในชั้นปริญญาโทของทุกคณะเข้าด้วยกัน โดยจัดตั้งเป็นบัณฑิตวิทยาลัย (Graduate School) ขึ้น เพื่อให้การศึกษาในชั้นปริญญาโท ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นไปโดยมีระเบียบและหลักเกณฑ์เหมือนกันหมดทุกคณะ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจึงได้ จัดตั้ง กรรมการชั้นคณะหนึ่ง เพื่อดำเนินการ จัด บัณฑิต วิทยาลัย (Graduate School) และพิจารณาวางระเบียบและหลักสูตรในการศึกษาของบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อใช้ในการดำเนินงานการศึกษาชั้นปริญญา มหาบัณฑิตของบัณฑิตวิทยาลัย ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๐๔ เป็นต้นไป

ระเบียบจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ว่าด้วย การศึกษาในบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย จะเริ่มดำเนินงานการศึกษา

ในชั้นปริญญาโทมาบัณฑิต ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๐๔ เป็นต้นไป จึงเห็นสมควรให้วางระเบียบว่า ด้วยการศึกษาในบัณฑิตวิทยาลัยดังกล่าวไว้ ดังต่อไปนี้คือ

๑. คุณสมบัติของผู้มีสิทธิ์เข้าศึกษา

ก. บัณฑิตจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จะต้องเป็นผู้ที่ได้รับปริญญาโทมาบัณฑิตในสาขาวิชา ซึ่งจะเข้าศึกษาต่อในบัณฑิตวิทยาลัย โดยได้รับคะแนนรวมในชั้นนี้สุดท้ายไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๗๐ ในกรณีที่ได้ คะแนนรวม ในมี สุดท้าย ต่ำ กว่า ร้อยละ ๗๐ คณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัย จึงได้พิจารณาถึงความเหมาะสมเป็นรายบุคคล โดยอาจให้มีฐานะเป็นนิสิตทดลองการศึกษาเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งภาคการศึกษา และไม่มากกว่าสองภาคการศึกษา หรืออาจให้มีการทดสอบความรู้ในเบื้องต้น อย่างใดอย่างหนึ่ง ก่อนที่จะพิจารณา รับให้ เข้าศึกษาในบัณฑิตวิทยาลัย

ข. บัณฑิตจากสถาบันการศึกษาชั้นสูงอื่น ๆ จะต้องเป็นผู้ได้รับปริญญาบัณฑิต ซึ่งเทียบได้ กับปริญญาบัณฑิตของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในสาขาวิชา ซึ่งจะเข้าศึกษาต่อในบัณฑิตวิทยาลัย โดย

มีผลการศึกษาอยู่ในระดับดี คณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัย จึงได้พิจารณาผู้สมัครเข้าศึกษาถึงความเหมาะสมเป็นรายบุคคล ในบางกรณีอาจให้มีฐานะเป็นนิสิตทดลองศึกษา หรืออาจจัดให้มีการทดสอบความรู้ในเบื้องต้น อย่างหนึ่งอย่างใดก่อนที่จะรับให้เข้าศึกษาในบัณฑิตวิทยาลัย

๒. ระยะเวลาการศึกษา

การศึกษาเพื่อรับปริญญาโทมาบัณฑิตในบัณฑิตวิทยาลัยทุกสาขาวิชา กำหนดเวลาอย่างน้อยสองปีการศึกษา และไม่ว่าในกรณีใดก็ตาม จะต้องไม่น้อยกว่า ๕ ปี การศึกษา ต่อเนื่อง กันนิสิตผู้ไม่สามารถจะสำเร็จ การ ศึกษา ตาม หลัก สูตร ได้ภายในเวลา ๕ ปี การศึกษา จะหมดสภาพความเป็นนิสิตของบัณฑิตวิทยาลัย

๓. หลักสูตร

การ ศึกษา ในบัณฑิต วิทยาลัย ทุกสาขาวิชา มี ทั้งการ เรียน วิชา ใน ชั้นเรียน (Course Work) และการวิจัย (Research) ประกอบกัน ตามรายละเอียด หลักสูตร ของแต่ละสาขาวิชา ซึ่งบัณฑิตวิทยาลัยบัณฑิตกำหนดชั้น ผู้ซึ่งจะสำเร็จการศึกษา จะต้องเป็นผู้ที่บัณฑิตวิทยาลัย มีความพอใจในผล การศึกษา ทั้งการ เรียน วิชา ในชั้นเรียนและ

การวิจัย

๔. ปริญญา ซึ่งผู้สำเร็จการศึกษาจะได้รับ

ผู้ซึ่งสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรของบัณฑิตวิทยาลัย คณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัย จะได้พิจารณาเสนอสภามหาวิทยาลัย เพื่ออนุมัติให้ ปริญญา มหาวิทยาลัย ในสาขาวิชานั้น

๕. ภาษาซึ่งใช้ในการศึกษา

โดยปกติภาษาไทยเป็นภาษาซึ่งใช้ในการศึกษาในบัณฑิตวิทยาลัย แต่ในบางวิชา ป่าสุกถาอาจเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ได้ ดังนั้นนิสิตจำต้องรู้ภาษาไทยใช้การได้ดี และในขณะเดียวกันจะต้องรู้ ภาษาอังกฤษ และหรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ตามความจำเป็นของแต่ละสาขาวิชา

๖. การสมัครเข้าศึกษา

บุคคลผู้ที่มีความประสงค์จะเข้าศึกษาใน บัณฑิต วิทยาลัย ให้ กรอก ใบ สมัคร ตามแบบของบัณฑิตวิทยาลัย และยื่นต่อ เลขาธิการบัณฑิตวิทยาลัย พร้อมด้วยหลักฐานต่าง ๆ ตามที่ได้ระบุไว้ในใบสมัคร ก่อนวันที่ ๓๐ เมษายน ซึ่งบัณฑิตวิทยาลัย จะได้แจ้งให้ทราบ ผลการสมัครใน ต้นเดือน

มิถุนายน ศกเดียวกัน

ใบสมัครมีจำหน่ายที่แผนกบัญชี สำนักเลขาธิการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ราคาฉบับละ ๓๐ บาท สำหรับผู้สมัครซึ่งอยู่ต่างประเทศ อาจติดต่อขอใบสมัครได้โดยตรง จาก เลขา นุการ บัณฑิต วิทยาลัย และให้ยื่นใบสมัครก่อนวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์

๗. การลงทะเบียนเป็นนิสิตและการต่อทะเบียน

ก่อนที่จะมีสภาพเป็นนิสิตของบัณฑิตวิทยาลัย ผู้ซึ่งได้รับสิทธิให้เข้าศึกษาจะต้องมาลงทะเบียนเป็นนิสิต ด้วยตนเอง ณ บัณฑิตวิทยาลัย ตามวันและเวลาซึ่งจะเรื่กำหนด และประกาศให้ทราบเป็นปี ๆ โดยการชำระเงินค่าบำรุงมหาวิทยาลัย และค่าบำรุงสโมสร จะต้องกระทำพร้อมกับการลงทะเบียนเป็นนิสิต

ผู้ซึ่งบัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้มีฐานะเป็นนิสิตทดลองศึกษา ให้ปฏิบัติตามความข้างต้นโดยอนุโลม

สำหรับผู้ซึ่งเป็นนิสิตของบัณฑิตวิทยาลัยอยู่แล้ว จะต้องมาทำการต่อทะเบียนด้วยตนเอง ณ บัณฑิตวิทยาลัย ก่อนเปิดภาคแรกของปีการศึกษาใหม่ ตามวันและเวลาที่จะกำหนด และประกาศให้ทราบ

เช่นนี้ ๆ ไป การชำระเงินค่าบำรุงมหา
วิทยาลัย และค่าบำรุงสโมสรนิสิต จะต้อง
กระทำพร้อมกับการต่อทะเบียน

๘. การกำหนดเปิดและปิดภาคเรียน
การเปิดและปิดภาคเรียนของบัณฑิต
วิทยาลัย ให้สอดคล้องตามกำหนดการ
เปิดและปิดภาคเรียนของ จุฬาลงกรณ์มหา-

วิทยาลัย

๙. อัตราค่าบำรุงมหาวิทยาลัยและค่า
บำรุงสโมสร

นิสิตของบัณฑิตวิทยาลัย และนิสิต
ทดลองศึกษา จะต้องเสียค่าบำรุงมหา
วิทยาลัยและค่าบำรุงสโมสร ในอัตราดังต่อไปนี้

สาขาวิชา	ค่าบำรุงมหาวิทยาลัย	ค่าบำรุงสโมสรนิสิต
๑. วิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และ สถาปัตยกรรมศาสตร์	๗๐๐	๘๐
๒. อักษรศาสตร์ คุรุศาสตร์ พาณิชยศาสตร์ การบัญชี เศรษฐศาสตร์ สถิติ รัฐศาสตร์ นิติศาสตร์		

นอกจากนี้ นิสิตจะต้องเสียค่าธรรมเนียม
นิยมวิทยานิพนธ์อีก ๖๐๐ บาท ซึ่งจะต้อง
ชำระเมื่อได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้

เสนอวิทยานิพนธ์ได้

๑๐. ให้ใช้ระเบียบนี้ ตั้งแต่วันที่
ศึกษา ๒๕๐๔ เป็นต้นไป

พลอากาศโท มุณี มหาสันตะนะ เวชยันตรังสฤษดิ์

อธิการบดี

หลักสูตรชั้นรัฐศาสตรมหาบัณฑิต

หลักการ

ผู้มีสิทธิจะได้รับปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต จะต้องเรียนในชั้นบัณฑิต (graduate study) ไม่น้อยกว่า ๒ ปีการศึกษา และสอบได้ ใต้ในวิชาเรียน ที่กำหนดไว้ไม่

น้อยกว่า ๓๐ วิชา โดยได้คะแนนสอบได้ของแต่ละวิชาตั้งแต่ร้อยละ ๗๐ ขึ้นไป และเสนอวิทยานิพนธ์ต่อคณะกรรมการ ซึ่งจะเป็นผู้อนุมัติว่า วิทยานิพนธ์ นั้นเข้ามาตราบฐาน สำหรับปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

หลักสูตรทั้งหมดแยกออกเป็นหน่วยกิตได้ดังนี้

- วิชาเรียนวิชาละ ๒ ปีหน่วยกิต (Year Credits) เท่ากับ ๖ ชั่วโมง
- หรือเท่ากับ ๔ ภาคหน่วยกิต (4 Semester Credits)
- วิทยานิพนธ์ ๓๐ ปีหน่วยกิต (เท่ากับ ๒๐ ภาคหน่วยกิต)

หมวดวิชา

วิชาเรียนแต่ละวิชา ประกอบด้วยภาคบรรยาย ภาคสัมมนา และรายงานประจำภาควิชาทั้งหมดแยกออกเป็น ๓ หมวดดังนี้

ก. หมวดวิชาบังคับสำหรับทุกแผนกวิชา ได้แก่วิชาที่กำหนดไว้เพื่อให้บัณฑิตได้ศึกษาวิชาจำเป็นสำหรับ การศึกษา ชั้นบัณฑิต หรือวิชาที่เป็นประโยชน์ตามความต้องการของคณะรัฐศาสตร์

ข. หมวดวิชาเฉพาะแผนก ได้แก่ วิชาที่กำหนดไว้เพื่อให้บัณฑิต ได้มีโอกาส ศึกษาวิชาที่ตนสนใจ หรือ มีความต้องการโดยเฉพาะ ขณะเริ่มแรกนี้มี ๒ แผนก คือ แผนกวิชาการปกครอง และแผนกวิชาความ

สัมพันธ์ระหว่างประเทศ

นิสิตจะต้องเลือกเรียนแผนกวิชาที่ต้องการจะศึกษาเป็นวิชาเอกไม่น้อยกว่า ๔ วิชา และเลือกเรียนในแผนกวิชาที่เหลือ หรือหมวดวิชาทั่วไปอีก ไม่เกิน ๔ วิชา ทั้งนี้ต้องได้รับความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา

ค. หมวดวิชาทั่วไป ได้แก่วิชาที่กำหนดไว้เพื่อให้ นิสิต ที่มีความ ต้องการจะศึกษานอกจากวิชาเฉพาะแผนกที่กำหนดได้ หรือที่มีมาตรฐานการศึกษา ยังไม่ สมบูรณ์พอสำหรับ การศึกษา ใน ชั้นรัฐศาสตรมหาบัณฑิต โดยกำหนดวิชาที่ใช้ในการค้นคว้า อ่านตำราเพิ่มเติม หรือโดยกำหนดวิชาให้ เลือกได้เพิ่มเติมมากยิ่งขึ้นไปอีก

หัวข้อวิชา

ก. วิชาที่บังคับสำหรับทุกแผนกวิชา

๓๐๐ วิธีการค้นคว้าและวิจัย

๔๐๑ สหสัมพันธ์เกี่ยวกับเอเชียอาคเนย์

ข. วิชาเฉพาะแผนก

แผนกวิชาการปกครอง

๓๐๑ ทฤษฎีรัฐศาสตร์และสังคม

๓๐๒ การปกครองเปรียบเทียบ ๑

๓๐๓ การปกครองเปรียบเทียบ ๒

๓๐๔ การบริหารสาธารณะเปรียบเทียบ

๓๐๕ การปกครองท้องถิ่นเปรียบเทียบ

๔๐๒ การวิจัยเฉพาะเรื่องในวิชาการปกครอง

แผนกวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

๓๒๑ กฎหมายระหว่างประเทศ

๓๒๒ องค์การระหว่างประเทศ : พัฒนาการและปัญหา

๓๒๓ การเมืองระหว่างประเทศ : ทฤษฎีและการปฏิบัติ

๓๒๔ ประวัติศาสตร์ระหว่างประเทศในคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐

๓๒๕ เศรษฐกิจและการคลังระหว่างประเทศ

๔๐๓ การวิจัยเฉพาะเรื่องในวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ค. วิชาทั่วไป

๓๔๑ มานุษยวิทยาสังคม

๓๔๒ ปัญหาสังคม

๓๔๓ จิตวิทยาสังคม

๓๔๔ การบริหารสังคมบริการ

- ๓๔๕ สังคมวิทยาการเมืองและอุตสาหกรรม
 ๓๔๕ พัฒนาการท้องถิ่น - หลักการและปัญหา
 ๔๐๐ การค้นคว้าและอ่านตำราสำหรับบัณฑิต

วิวัฒนาการของคณะรัฐศาสตร์ โดยย่อในรอบ ๑๐ ปี

จำนวนนิสิต

เมื่อปี ๒๔๘๓ นิสิตทั้งหมดมีจำนวน ๖๓ คน (ชายล้วน) ในปี ๒๕๐๔ จำนวนนิสิตได้เพิ่มขึ้นถึง ๖๓๐ คน ในจำนวนนี้เป็นนิสิตหญิงเสีย ๑๘๕ คน

จำนวนอาจารย์

เมื่อปี ๒๔๘๓ ทั้งคณะมีอาจารย์ประจำเพียง ๒ คน (ชายล้วน) แต่ในปี ๒๕๐๔ มีอาจารย์ประจำเพิ่มขึ้นถึง ๔๔ คน เป็นอาจารย์สตรีเสีย ๑๓ คน

การศึกษาในต่างประเทศของอาจารย์ประจำ

ปี ๒๔๘๓ มีอาจารย์ประจำสำเร็จจากต่างประเทศ ๓ คน ในปี ๒๕๐๔ อาจารย์ประจำสำเร็จจากต่างประเทศถึง ๑๗ คน (ชาย ๑๒ คน หญิง ๕ คน) กำลังศึกษาต่อต่างประเทศ ๘ คน (ชาย ๖ คน หญิง ๒ คน)

ด้านสถานที่

ปัจจุบันคณะรัฐศาสตร์ได้มีตึกเรียนหลังใหม่อีก ๓ หลัง ซึ่งทำพิธีเปิดเมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๓ นอกจากนี้ยังมีห้องประชุมอันทันสมัยติดตั้งเครื่องทำความเย็น ๓ ห้อง สำหรับใช้เป็นที่ประชุมของอาจารย์ประจำคณะ ฯ สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย และสมาคมสถาบันการศึกษาระดับอุดมแห่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

อนึ่งทางแผนกนิติศาสตร์ได้จัดสร้างห้องศาลสมมติ ซึ่งจำลองมาจากห้องพิจารณาคดีของศาล ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการฝึกหัดอบรมนิสิตในแผนกนี้

ทุนการศึกษา

ในขณะนี้คณะรัฐศาสตร์มีทุนการศึกษาต่าง ๆ สำหรับให้เป็นรางวัลแก่นิสิตที่เรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ เป็นจำนวนถึง ๕ ทุน คือ

๑. ทุนเรียนดีของมหาวิทยาลัย
๒. ทุนธนวรรค์ (ท่านผู้หญิงวิจิตรวาทา ธนวรรค์ ได้มอบเงินจำนวน ๓๐,๐๐๐ บาท ให้แก่คณะรัฐศาสตร์ เพื่อช่วยเหลือนิสิตที่ขาดแคลนทุนทรัพย์และเรียนดี)
๓. ทุนรัฐศาสตร์สงเคราะห์ (เป็นเงินทุนที่นิตินิเทศก์แก่คณะรัฐศาสตร์ได้ร่วมกัน สมทบทุน จัดตั้งขึ้นให้แก่นิสิตชั้นปีที่สอง ชั้นปีที่สาม และปีที่สี่ ที่มีประวัติการเรียนดี ความประพฤติดี และต้องการความช่วยเหลือ)
๔. ทุนคณะรัฐศาสตร์ (เป็นทุนของคณะรัฐศาสตร์ ให้แก่นิสิตผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ ในการชำระค่าธรรมเนียม)

สมาคมทางวิชาการ คณะรัฐศาสตร์ได้รับเกียรติเป็นที่ตั้งของ

๑. สมาคม สถาบัน การ ศึกษา ชั้นอุดม แห่ง เอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Institutions of Higher Learning) เรียกชื่อย่อว่า 'ASAHL'
๒. สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย (The Social Science Association of Thailand)

จำนวนบัณฑิต

นับตั้งแต่คณะรัฐศาสตร์ได้ตั้งขึ้นใหม่
ใน พ.ศ. ๒๔๘๑ เป็นต้นมาได้ผลิตบัณฑิต

แล้วรวม ๓๐ รุ่น มีจำนวนทั้งสิ้น ๗๔๕ คน
มหาบัณฑิต ๓ คน จำนวนที่สำเร็จการ
ศึกษาแต่ละปี มีดังนี้ :-

รุ่น	ปีการศึกษา	จำนวนบัณฑิต			เกียรตินิยม		
		ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
๑	๒๔๙๔	๔๒	-	๔๒	๔	-	๔
๒	๒๔๙๕	๔๗	-	๔๗	๓๐	-	๓๐
๓	๒๔๙๖	๔๗	-	๔๗	๘	-	๘
๔	๒๔๙๗	๕๒	๖	๕๘	๘	-	๘
๕	๒๔๙๘	๕๗	๘	๖๖	๖	-	๖
๖	๒๔๙๙	๔๖	๒๑	๖๗	๗	๓	๑๐
๗	๒๕๐๐	๕๙	๒๘	๘๗	๕	๓	๘
๘	๒๕๐๑	๓๙	๔๙	๘๘	๔	๒	๖
๙	๒๕๐๒	๖๒	๔๒	๑๐๔	๔	๒	๖
๑๐	๒๕๐๓	๙๙	๔๐	๑๓๙	๑๕	๑	๑๖

การวิจัยหมู่บ้านในชนบทและโครงการจัดตั้งศูนย์วิจัยทางสังคมชน ในคณะรัฐศาสตร์

ปัจจุบันนี้อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ กำลังดำเนินงานวิจัย ชีวิต หมู่บ้านในชนบท ในเขตบ้านห้วยหินสีห์ ตำบลอ่างทอง อำเภอเมืองราชบุรี คณะวิจัยได้เริ่มออกทำ งานสนามตั้งแต่ ปลาย เดือนเมษายน ที่แล้ว โครงการนี้อยู่ใน การอำนวยการรับผิดชอบ ของศาสตราจารย์ เกษม อุทยานิน คณบดี คณะรัฐศาสตร์ โดยมี Dr. Andrew W. Lind ศาสตราจารย์ชาวอเมริกันจากมหาวิทยาลัย ยาวาย ซึ่งมูลนิธิฟูไลไบร์ทส่งมาประจำ คณะรัฐศาสตร์ ในปีการศึกษา ๒๕๐๓-๐๔ เป็นที่ปรึกษาทางวิชาการ คณะกรรมการ คณะได้อนุมัติเงินจำนวน ๑๕,๐๐๐ บาท เพื่อ เป็นค่าใช้จ่ายในการ ดำเนินงาน ตามโครง การ วัตถุประสงค์ของโครงการนี้เพื่อ เป็นการ ผูก อม รรม อาจารย์ ประจำ คณะ รัฐศาสตร์เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยทางสังคม ศาสตร์ ก่อนเริ่มงานสนามทางคณะได้ จัดให้ มีการอบรม เกี่ยวกับ ระเบียบ วิธี วิจัย ชนเพื่อการนี้โดยเฉพาะ ที่ได้เลือกเอาชีวิต หมู่บ้านเป็นหัวข้อทำการวิจัยก็เพราะเห็นว่า ในปัจจุบัน รัฐบาลได้ถือการ พัฒนาการชน บทเป็นเรื่องใหญ่ ดังจะเห็นได้จากโครง

การพัฒนาการท้องถิ่นแห่งชาติ ซึ่งกำลัง ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ในฐานะที่คณะ รัฐศาสตร์มีหน้าที่เกี่ยวข้อง ทางวิชาการสังคม และมีอาจารย์ประจำที่สนใจในด้านนี้ จึงเป็นโอกาสเหมาะที่จะขยายงานวิจัยออกไป ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทั้งในด้านการสอน ในคณะและในการดำเนินงาน ของทางราชการเกี่ยวกับการพัฒนาการท้องถิ่น ในการ นี้คณะรัฐศาสตร์ ได้รับความร่วมมืออย่างดี จากผู้เชี่ยวชาญสาขาต่าง ๆ ที่กรุณาให้ การอบรมคณะวิจัย จากกรมมหาดไทย และเจ้าหน้าที่ ของ ทางราชการ ในจังหวัด ราชบุรี ตั้งแต่ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดลงไป ซึ่งกรุณาให้ความสะดวกต่าง ๆ ในการ ดำเนินงานสนาม และจากชาวบ้าน ห้วยหินสีห์ ซึ่งเปิดโอกาสให้เราคลุกเคล้า สังสรรค์ เพื่อ เรียนรู้ชีวิตอันแท้จริงของชาวชนบท ปัจจุบันงานสนามกำลังดำเนินอยู่ โดยมี อาจารย์คณะ รัฐศาสตร์ ปลีกเวลา จากงาน ปกติในกรุงเทพ ฯ ออกไปประจำในหมู่บ้านเป็นครั้งคราว คาดว่าในไม่ช้าเราจะรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ได้เพียงพอที่จะเสนอ เป็นผลงานวิจัยของเราต่อไป

อนึ่ง สมควรที่จะกล่าวในที่นี้ว่าโครงการวิจัยหมู่บ้านในชนบทนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยทางสังคมศาสตร์ทั่วไปของคณะรัฐศาสตร์ และมีความสัมพันธ์อยู่อย่างใกล้ชิดกับ “โครงการสำรวจลักษณะชีวิต ความเป็นอยู่ การใช้จ่าย และรสนิยมของประชาชนชาวไทย” ซึ่งสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาสังคมวิทยาเป็นผู้ดำเนินการอยู่ จุดมุ่งหมายของคณะรัฐศาสตร์ คือ การจัดตั้ง “ศูนย์วิจัยทางสังคมศาสตร์” ขึ้นในมหาวิทยาลัยเพื่อเป็นศูนย์กลางดำเนินการและประสานงานวิจัยปัญหาสังคมต่างๆ

Dr. Andrew W. Lind ที่กล่าวนามมาแล้วได้ย้ำความจำเป็นในเรื่องนี้มากในข้อเสนอของท่านเกี่ยวกับการวางรากฐานการวิจัยทางสังคมในประเทศไทย ปัจจุบันนี้ ศูนย์วิจัยยังอยู่ในขั้นเริ่มก่อตั้ง และหวังว่าภายในเวลาอันไม่ช้าคงจะเป็นรูปร่างขึ้นอย่างแน่นอน

จากบรรณาธิการ

เมื่อข้าพเจ้ากลับจากต่างประเทศใหม่ ๆ ท่านคนบตีได้ปรารภกับข้าพเจ้าว่า ท่านอยากจะได้เห็นคณะเราได้จัดพิมพ์วารสารทางวิชาการชั้นสักหนึ่งฉบับ เพื่อเผยแพร่ความรู้ในด้านต่าง ๆ ให้แก่นิสิตปัจจุบันและนิสิตเก่า ยิ่งกว่านั้นในระยะต่อไปถ้ากิจการนี้ได้รับความสนใจ และดำเนินไปด้วยดีก็จะขยายให้แพร่หลายยิ่งขึ้น ท่านเชื่อว่าคงจะทำได้ เพราะปัจจุบันนี้คณะเราก็มียุทธศาสตร์ประจำอยู่ไม่น้อยและทุกท่านก็ยินดีที่จะใช้เวลาถ่ายทอดความรู้ในแขนงที่ตนถนัด ออกมาในรูปแบบบทความ หรือข้อคิดเห็นแปลก ๆ ใหม่ ๆ ยิ่งกว่านั้นคณะรัฐศาสตร์ยังมีห้องสมุดที่ทันสมัยพอสมควร มีห้องวารสารและห้องสมุดของสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย ซึ่งได้รับ ตำหรับ ตำรา และนิตยสารใหม่ ๆ จากต่างประเทศอยู่เสมอ บรรดาอาจารย์ก็อาจเลือกคัดความรู้ใหม่ ๆ มาเผยแพร่ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทั้งฝ่ายผู้ค้นและผู้อ่าน ในที่สุดท่านคนบตีได้มอบหมายให้ข้าพเจ้าไปลองคิดเขียนโครงการมาเสนอ ข้าพเจ้าอาจกล่าวได้ว่างานนี้เป็นงานใหญ่ แต่ด้วยความร่วมมือร่วมใจของอาจารย์ประจำคณะทุกท่าน ทั้งใน ระหว่างร่างโครงการ และระหว่างดำเนินงานจนกระทั่งหนังสือขึ้นแท่นพิมพ์ทำให้งานชิ้นนี้ลุล่วงไปได้ อาจารย์ทุกท่านได้ให้ความสนใจในการเขียนบทความมาลงพิมพ์และรวมทั้งร่วมกันพิจารณาปรึกษาหารือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งท่านคนบตีซึ่งได้กรุณาให้คำแนะนำอันเป็นคุณประโยชน์นานาประการ เหตุนี้ข้าพเจ้าจึงกล่าวได้ว่าวารสารวิชาการฉบับนี้จึงเป็นผลจากความตั้งใจของท่านคนบตีและคณาจารย์แห่งคณะรัฐศาสตร์โดยแท้ เมื่อ ๒ เดือนที่แล้วมาข้าพเจ้าได้ส่งจดหมายและใบบอกรับเป็นสมาชิกไปยังนิสิตเก่าทุกวัน เท่าที่พอจะสืบหาที่อยู่หรือที่ทำงานได้ รวมจำนวนจดหมายที่ส่งไปประมาณ ๔๐๐ ถึง ๕๐๐ ฉบับ ปรากฏว่าได้มีจดหมายจำนวนไม่น้อยที่ถูกส่งกลับคืนเพราะหาตัวผู้รับไม่ได้ อย่างไรก็ตามทางกองบรรณาธิการก็ไม่ละความพยายามที่จะสืบค้น และรวบรวมที่อยู่ หรือที่ทำงาน ของท่าน เหล่านี้ คุณทองต้อ กล้วยไม้ ณ อยุธยา แห่งกระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นกรรมการนิสิตเก่าคณะรัฐศาสตร์ และเป็นผู้ช่วยบรรณาธิการอีกตำแหน่งหนึ่ง ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี โดยส่งบัญชีรายชื่อและสถานที่ทำงานของนิสิตเก่าที่รับราชการอยู่ในกระทรวง

มหาดไทยมาให้ นอกจากนี้ อาจารย์ไคล นิวัติยกกุล และอาจารย์เขียน ชีระวิทย์ ก็ ได้ช่วยเป็นธุระในด้านนี้ ซึ่งข้าพเจ้าขอขอบคุณท่านทั้งสามที่ได้กล่าวนามมา ณ ที่นี้ด้วย

อนึ่ง ในการจัดพิมพ์วารสารฉบับนี้ ปรากฏว่าได้รับความสนใจจากนิสิตเก่า เป็นอย่างดี มีหลายท่านได้เขียนจดหมายแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ บางท่านในระหว่าง เดินทางมาราชการในพระนครก็ได้ปลีกเวลามาพบข้าพเจ้าที่มหาวิทยาลัย และให้คำแนะนำที่เป็นคุณประโยชน์มากมาย อย่างไรก็ตาม มีพวกเราเป็นจำนวนไม่น้อยซึ่งใจว่า เหตุใดวารสารฉบับนี้จึงได้ชื่อ ว่า วารสารสังคมศาสตร์ แทนที่จะใช้ชื่อคณะเป็นชื่อของ วารสาร ข้าพเจ้าเชื่อว่าท่านคงบติได้กรุณาอธิบายเหตุผลของการใช้ชื่อ (สังคมศาสตร์) ไว้อย่างแจ่มแจ้งในบทความของท่านตอนต้นของในวารสารนี้แล้ว ข้าพเจ้าขออภัยว่า ในส่วนตัวของข้าพเจ้าเอง ข้าพเจ้ามีความรักและเคารพในสถาบันนี้เสมอมา การที่ ใช้ชื่อ สังคมศาสตร์ ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า Social Sciences เป็นเหตุผลในทาง วิชาการโดยแท้ เพราะขอบเขตของวิชานี้กว้างขวาง และครอบคลุมแขนงวิชาต่าง ๆ เช่นสังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ มานุษยวิทยา และอื่น ๆ เป็นต้น อันที่จริงก็เป็นวัตถุประสงค์ของผู้จัดทำที่จะให้ความรู้ด้านต่าง ๆ แก่บรรดาสมาชิก ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ฉะนั้นการนำเอาคำ สังคมศาสตร์ (Social Sciences) มาเป็น ชื่อจึงน่าจะเหมาะสมที่สุด

มีผู้ถามมาเกี่ยวกับรูปเล่ม เนื้อเรื่อง และราคาของหนังสือ ข้าพเจ้าขอเรียนว่า สำหรับรูปเล่มนั้นทางกองบรรณาธิการพยายามอย่างยิ่งที่จะทำให้ใกล้เคียงขนาดวารสารของ ต่างประเทศ ในระยะแรก ๆ นี้ขนาดหนังสืออาจจะบางไปหน่อย แต่เราก็ทำไปเท่าที่ทุน ทรัพย์จะอำนวย เพราะเงินทุนที่ทำหนังสือเป็นทุนของคณะที่กรุณาเจียมมาให้จากรายการ ที่จำเป็นอื่น ๆ

สำหรับเนื้อเรื่อง ทางผู้จัดทำพยายามจะเสนอบทความหรือเรื่องอื่น ๆ ที่น่ารู้ เรามีความมุ่งหวังที่จะแพร่หลายหนังสือนี้ไปในต่างประเทศด้วยในที่สุด ฉะนั้นจึงพยายาม อย่างเต็มที่ที่จะนำความคิดใหม่ ๆ มาเสนอ ในฉบับต่อไปจะพยายามเพิ่มเรื่องต่าง ๆ โดย

ถือหลักว่า จะให้เป็นประโยชน์ต่อสมาชิกให้มากที่สุด เกี่ยวกับทำเนียบนิสิตเก่าทางกอง
บรรณาธิการจะลงพิมพ์ให้ตั้งแต่วันนี้ วันพ้อจนถึงปัจจุบันเป็นตอนๆ ไป

สำหรับอัตราค่าบอกรับ คือปีละ ๒๕ บาทนั้น ทางนี้ได้กำหนดขึ้นไว้โดย
มิได้หวังกำไร แต่เพื่อให้วารสารนี้พอเลี้ยงตัวเองอยู่ได้เท่านั้น

ทางกองบรรณาธิการ อาจจะขออย่าว่า ยินดีที่จะรับฟัง ความคิดเห็นต่าง ๆ ของ
บรรดาพี่ ๆ น้อง ๆ นิสิตเก่า และสมาชิกทั้งหลาย เพื่อจะได้นำมาปรับปรุงวารสารให้ดี
ยิ่งขึ้น

อนึ่ง โดยเหตุที่ข้าพเจ้ายังใหม่ต่อวงการหนังสือพิมพ์อยู่มาก ฉะนั้นถ้าหากมีข้อ
บกพร่องอันใดเกี่ยวกับวารสารฉบับนี้ ข้าพเจ้าขอรับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียว

บ.ก.

วารสารสังคมศาสตร์ : วารสารนี้เป็นของคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มี
สำนักงานอยู่ ณ ตึกวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถนน
สนามม้า พระนคร

- ความมุ่งหมาย.
๑. เพื่อเผยแพร่และแลกเปลี่ยนความรู้ในด้านวิชาการแก่นิสิต นัก
ศึกษา และบรรดาผู้สนใจโดยทั่วไป
  ๒. เพื่อเป็นศูนย์กลางในการรายงานกิจการและความเคลื่อนไหวของ
สมาชิก

คณะผู้จัดทำ

ก. ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์ เกษม อุทยานิน A.S.S., C.P. Adm. (S. California)

ศาสตราจารย์ ดร. ประกอบ หุตะสิงห์ อ.บ., Dr. Jur. (Jena)

ศาสตราจารย์ ดร. ประยูร กาญจนกุล น.บ. ท., Docteur-en-Droit
(Paris)

ศาสตราจารย์ รong คยามานนท์ M.A. (Cantab), Dip. in Ed.

อาจารย์พระวรวงศ์วิบูลย์ น.บ. ท., ประกาศนียบัตรรัฐประศาสน-
ศาสตร์ (จุฬาฯ)

อาจารย์ ยืน ชันตระกุล B.B., M.A. Econ., M.A. Pol. Sc.
(Michigan)

อาจารย์ขุนสำราญราษฎร์ บ.บ., ประกาศนียบัตรรัฐ-
ประศาสนศาสตร์ (จุฬาฯ)

อาจารย์ ดร. ติเตีย ณ ระนอง M.A. (Radcliff), Ph. D.
(Harvard)

อาจารย์ ดร. ประชุม ไชยฉาย B.A. (Hons), B. Litt. (Oxon).
Barrister - at - Law (England), Docteur - en - Droit (Paris)

อาจารย์ ดร. สมศักดิ์ ชูโต B.A. Com. (Manchester), Ph. D. (London)

อาจารย์ประเสริฐ แยมกลิ่นฟุ้ง ร.บ. เกียรตินิยม (จุฬาฯ)
M.A. (Cornell)

อาจารย์เสวิน ปุณณะหิตานนท์ ร.บ. เกียรตินิยม (จุฬาฯ)
M.A. (New Hampshire)

อาจารย์เดชาชาติ วงศ์โกมลเชษฐ ร.บ. เกียรตินิยม (จุฬาฯ)
M.A., M.A. (Cornell)

อาจารย์ ดร. นิพนธ์ ศศิธร ร.บ. เกียรตินิยม (จุฬาฯ), น.บ.,
A.M. (Fletcher), M.A., Ph. D. (Indiana)

อาจารย์ไศล นวัตกรรมกุล ร.บ. เกียรตินิยม (จุฬาฯ) น.บ.,
สส.บ.

อาจารย์ วิจิตวงศ์ ณ บ่อมเพท B. Econ. (Queensland), M.S.S.
Econ., Adv. Dip. in Economic Planning (The Hague)

อาจารย์ พัทยา สายชู B.A. Hons., B. Litt (Oxon), Dip. in
Social Anthropology

อาจารย์ อัมพน นระมาต ร.บ. (จุฬาฯ) M.A. (Pol. Sc.)

อาจารย์ ดร. กุสุมา สนิทวงศ์ B.A. (Tufts) M.A., M.A.L.D.,
Ph. D. (Fletcher)

อาจารย์ บุญวัฒน์ วิสกุล น.บ., Dip. in Business (Liverpool),
M.A. (Indiana)

อาจารย์ ดวงใจ เจริญจรมพร อ.บ. เกียรตินิยม (จุฬาฯ)
M.A. (Indiana)

ข. กองบรรณาธิการ

บรรณาธิการ	อาจารย์ จรูญ สุภาพ ร.บ. เกียรตินิยม (จุฬาฯ) M.A. (Northwestern)
บรรณาธิการผู้ช่วย	อาจารย์ อรณี นวลสุวรรณ ร.บ. (จุฬาฯ), ร.ม. (จุฬาฯ) นายทองต่อ กล้วยไม้ ณ อโยธยา ร.บ. (จุฬาฯ), ประกาศนียบัตรสังคมสงเคราะห์ ร.ต. รัชต์ เจริญอักษร ร.บ. (จุฬาฯ)
ผู้จัดการฝ่ายธุรกิจ	อาจารย์ อานนท์ อากาภิรม ร.บ. (จุฬาฯ) Cert. in Sociology, M.A. (Osaka)
บรรณาธิการ ฝ่ายการพิมพ์	อาจารย์ แน่งน้อย สุวรรณพันธ์ พศ. บ. (จุฬาฯ) อาจารย์ เกษม บุรกลสิกร ร.บ. เกียรตินิยม (จุฬาฯ) อาจารย์ อนุวัติ ใจสมุทร น.บ., นบ.ท., สด.บ.
ศิลปากร ฝ่ายทั่วไป	อาจารย์ โกวิทช์ แยมโฮฐ ร.บ. เกียรตินิยม (จุฬาฯ) อาจารย์ ชาญชัย อิงภากรณ์ ร.บ. เกียรตินิยม (จุฬาฯ) อาจารย์ ประหยัด หงษ์ทองคำ ร.บ. เกียรตินิยม (จุฬาฯ)
ฝ่ายการข่าว	อาจารย์ ปรีชา แสงสว่าง ร.บ. เกียรตินิยม (จุฬาฯ) อาจารย์ บุญเทียม พันธุเนร ร.บ. เกียรตินิยม (จุฬาฯ) อาจารย์ สุพัตรา วนากุล ร.บ. เกียรตินิยม (จุฬาฯ)

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์ของสมาคมสังคมนิยมแห่งประเทศไทย
ถนนพญาไท พระนคร สิงหาคม ๒๕๐๔
นายมาศวราเมษ พิมพ์มาศ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

